

ՉԱՅԼՏ ՀԱՐՈՒՏԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

LXIV

Անոնց երկիրը, շրջուն մի նաւակ,
Կը տանէր զիրենք Յաւիտեանութեան:
Կը դիտէին Մովսէս սակայն ժամանակ
Չունէին նշելու կերպն նաւին շարժման.
Բնօրէնքն անոնց մէջ կասած էր միայն
Ահն կ'իշխէ՝ լեռն երբ բռնուի գողով,
Բնաւանդ թռչուններ սոսկմամբ ապաստան
Փնտռեն ամպին մէջ, նախիրը վախով
Ուժի դաշտին մէջ, ու մարդոց լեզուն բռնուի երկիւղով:

LXV

Թրապիւն է՝ շատ ազուր իր տեսով.
Լինն իր արծաթէ սաւան, իր դաշտերն
Հերձուած են միայն ազնիւ արօրով.
Հոն շարդուածներուն մէջ խրած արմատներն՝
Բարձրացած են խիս հընօրեայ ծառերն.
Առուակ մը փոքր եւ սակաւաչուր
Այդ արմանդեւէն է անունն առեւ,
Ու արնաղբիւրն այդ կ'ըսէ ձեզ թէ ուր
Մեռեալն ըրին երկիրն խոնաւ եւ չըկամ ջուրն կարմաքոյր:

LXVI

Բայց դուն, Քիսումնէ, ալիքդ է՛ն պայծառ
Նաւանակիսն է որ եղաւ երբեք՝
Ջրամոյցի մը ժամադրութեան վայր,
Ուր լողցաւ, դիտեց ան մարմինն իր մերկ ...
Դուն պարարած ես մարդիւր ու եզերք՝
Ուր կաթնաներմակ ցօլը կ'արածէր.
Ասուած. ջրերու, ջինջ պայծառաւետ
Անուտ վսակն այդ՝ արեամբ պղծուած չէր,
Լոգարանն էր Դեղեցկութեան դուստին կրտսեր:

LXVII

Երջանիկ ափիդ կայ տանար մը դեռ,
Թէեւ փոքրիկ՝ բայց ձեռով նուրբ է ան.
Կը կանգնի թիկնած հոն բըլուրն ի վեր,
Որպէս յուր ֆու. ներքեւէն սակայն

Կ'ալէ ջուրդ հանդարս. իր հետ դուրս կու գան
 Լուսկաւորներ՝ մարմնով լուսափայլ,
 Բնակիչէ՝ վայժող խորհն այդ բիւրեղանման.
 Մինչ ջրաւուսան վար կ'երթան թափառ՝
 Ուր կը պատմէ ցանցառ ալիքն հէքեաթ աննառ:

LXVIII

Անցորդ, չ'օրհնած դեռ Ոգին վայրին այս՝
 Զանցնիս: Դէմքդ տոյժ թէ սիւքին մեղմութիւն,
 Գիտցիր թ' իրն է ան: Թէ նրբած ըլլաս
 Իր տուրքն աւելի՝ մարդ մը պերճ - խօսուն,
 Թէ բերէ սրբիդ մի գով թարմութիւն,
 Թէ յոգնած կեանքին մաքրէ փոշին չոր՝
 Բնութենէն առած իր Մկրտութիւնն —
 Ուրեմն աղօթքնիս նուիրենք անոր
 Որ կեցուց մեր ըզգացումը զգուանքին խոր:

LXIX

Ջրերու շառա՛շ — սեպ բարձունքն ի վար՝
 Վելիւնն կ'հերձէ վիհն ջրովն իր մաշող
 Լոյսի պէս արագ թափուող փրփրափայլ
 Ջուրի զանգուածովն անդունդը սարսող.
 Ջրային դրժոխք — սուլող, ծռնացող,
 Ցաւի քրտնոյթ ետով գալարուն,
 Ու հոգեվարքի ցաւով դարձ - դարձող
 Ֆլէկէթոն կ'ելլէ մէջէն ժայռերուն՝
 Պահող խորհն այդ, անգութ ան ու վախով սարսուռն:

LXX

Ցալթեղով երկինքն ի վեր եւ ուրէն՝
 Անկաս տարափով կ'ելեւէջեն անդ.
 Զը պարպուող ամպի մ' նըման տեղալէն՝
 Որպէս Ապրիլեան մրցատեսի տաւնդն
 Լըրիս զմրուխտ ծոց մ' ընելով այդ հանդն,
 Խորունկ ծոց մը ուր բընութեան տարրերն՝
 Մէկ ժայռէն միւս ժայռ ուսումով զրարթ,
 Իրենց ոսփին տակ կը փրփրեն ժայռերն,
 Ու կը բանան հոն անաւոր ծակեր - ճեխեր:

LXXI

Ինչպէս լայնալիւր բիւն մը թաւալող՝
 Նորածին ծով մը ըստեղծող՝ ջուրի,

Լեռան արգանդէն՝ երկունքով պոկուող,
 Որ ծնունդ կու տայ մի նոր աշխարհի.
 Ոչ թ' այդ ջուրով նոր գետ կը վարարի ...
 Յաւերժութեան պէս՝ ահա կու գայ ան՝
 'Իարձ - դարձիկ մէջէն խոր հովիտների,
 Ալիւրով նամբուն վրայ ամէն բան,
 Հըմայելով նայուածքն ահով — ջրվէժ անմահն:

LXXII

Անեղ է գեղն իր, ծայրամասը բայց
 Առտուան շողին տակ, մէկ եզրէն միւս՝
 Ծիածան մ'է բազմած մէջ դժոխքի ալեաց,
 Մահուան անկողնի վերեւ՝ ինչպէս Յոյսն,
 Պահելով գոյնն երբ շուրջն ամէն բան խոյս
 Տըւած է, ջուրէն խանգարուած. սակայն
 Ան իր շող - շող գոյնն կը պահէ անխռով,
 Նմանելով — տանջող պատկերին մէջ այն —
 Անալլալ դէմքով սերին՝ հսկող խեղճութեան:

LXXIII

Ծառոս Ափինքին մէջ եմ ես դարձեալ,
 Այդ Ալպեան զաւկին. եթէ նախապէս
 Իր հըզօր ծնողին չըլլար նայուածքս յառ՝
 Ուր Մայրին կ'անի կատարն լեռան վէս,
 Հիւսին կը թընդայ — որ առանկ ես
 Պաշտօնի ան: Տեսած էի բայց ձիւկճու
 Զիւնին անն անկոխ. տեսած՝ նաեւ ես
 Մոնթ Պլանքի սառցաբաններն — մօտիկ - հեռու
 Կիսեռիին մէջ լսած ահաձայնն՝ Որոտ - բլուրներու,

LXXIV

Արուսեանիւան լեռներն հընամուն:
 Պառնասին վրայ տեսայ նախքն արծուներուն վէս՝
 Զերդ տեղին ոգին: Համբաւի սիրոյն
 Անհաս բարձրութիւն կ'չափէին կարծես:
 Իտային նայած եմ Տրովացու աչով ես:
 Կը պակսեցնէին յարգը այդ բըլրաց՝
 Ատլաս, Ռդիմայոս, Աթոս, Եսնա. եւս,
 Ամէնքն ալ բացի Սորաթէի բարձաճ
 Այժմ ոչ ձիւնածածկ՝ որ կը յանձնէ մեր յիշողութեանց՝

LXXV

Քնարհեղալին Հոռմին, ու կը նետուի վեր,
Ալիքի մը հոսքն յորդումով, դաշտէն,
Պայքելու մօտ քէն՝ բայց որ չէր պայքեր ...
Թող մէկը որուն յուշն հակամէտ եմ՝
Իսասական խանդ ու հեռեցման արդէն,
Արթընցնէ բլուրներն՝ Լաւին արձագանգով.
Աւեցի բայց ես — եւ տօմ ալ կ'ասեմ
Երգչին սիրոյն՝ բոթ ուսման վարժմունքով
Բառ առ բառ վար մրդիւ, ինչպէս դեղ, զգուանով

LXXVI

Բան մ'որ հիւանդ ուշա անդին դարձրնէր:
Վարժած էր միտն քէպէտ ժամանակն,
Որ իր սորվածները վերաճնէր,
Նախապաշարումն սակայն հրնուցակ,
Նախկին իմ անժուծ մրսածման ունյազ
Թարմութիւնով մը, վաղուց էր մաշող
Միտն, որ չէր առած իսկ անօր ճաշակ.
Իսկ — այժմ ուզեմ իսկ եմ անկարող
Բուժելու զայն, զ'ինչ որ կ'ասէր՝ է դեռ զայն ասող:

LXXVII

Արդ՝ Տէրը քեզ՝ հետ Հորէյս, զոր կ'ասեմ,
Թէն յանցանքն քուկդ չէ այլ իմս է միայն.
Անէծք է հասկնալ երգերդ՝ բայց չազդեմ,
Ըմբռնել երգրդ՝ բայց չսիրել զայն,
Բարոյագէտ չէ եղիւ քեզ նրման,
Ոչ քերթող, որ քեզ պէս արուեստ յայտ բերէ.
Ոչ երգիծագիր՝ խիղճն հարող այնքան՝
Ուսանց բայց, որ սիրքս վիրաւորէ,
Բայց Տէրն ընդ քեզ — Սուրազդէ սարին՝ զատուինք իրարմէ:

Թրգմ. Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԼՈՐԵ ՊԱՅՐԸՆ

(Շարունակելի)